

mu in sakskonskemu svojo mogočnost. Bismark se je vrnil domov iz Gostinskih toplic. — Ruski car in angleški minister Gladstone sta se sešla v Kodanji in baje važne reči zastran turških dežel dogovorila: Rumelija bode baje združena z Bolgarijo, kder je ruski general Lesovoj postal vojni minister. — Srbskemu kralju Milanu se doma slaba godi: njegovi ministri so pri volitvah hudo propali pa odstopiti še nečejo in izganjajo iz služeb vse uradnike, ki še ne služijo 10 let in so glasovali zoper ministre. To pa razdraženost le večjo dela. — Italijanski ministri so bili tako drzni in se pritožili pri naših na Dunaji, zakaj preostro zoper Lahone v Trstu postopamo. To je res drzno. Premehko postopamo zoper lahonsko druhal, ki je celo cesarju z bombami po življenji stréгла. — Papež so se z ruskim carjem toliko porazumeli, da pride stalno ruski poslanik v Rim. — Francozi in Kitajci se pogajajo med seboj, da bi vojsko zabranili. Kitajci so voljni Francozom pustiti Anam, če ti onim dajo zasesti Tonking. Francozi se še branijo pritrđiti.

Za poduk in kratek čas.

Celje.

(Zgodovinska órtica).*

Celje utegne zraven Ptuja biti najstarejše mesto na Slovenskem; le stara Emona, sedanja Ljubljana, je morebiti starejša. Kdaj je bilo torej Celje ustanovljeno? Kdo ga je ntemeljlil? Na taka vprašanja ne moremo dati ne mi, ne največji učenjaki odgovora; vsaj se na taka vprašanja ne more dati odločnega odgovora, ako bi se tikala tudi večjih mest, kakoršna so Gradec, Dunaj, Praga, Rim, kajti še o ustanovitvi in prvotnih stanovalcih takih mest so navadno znane le nekatere pravljice, časih pa še te ne.

Povedali pa bomo v sledečih vrsticah o prijaznem mestu celjskem druge reči, katere utegnejo zanimati častite bralce, ako to mestece poznajo ali ne.

Pred Kristusovim rojstvom že in pa tudi nekaj stoletij po njem stanovalo je po Štajerskem ljudstvo z imenom Kelti, kateri pa niso govorili niti sedanji naš slovenski, niti nemški jezik. Nekateri učenjaki sicer tudi trdó, da so tod že v tistih starodavnih časih bivali tudi naši pradedje, stari Slovenci, pa ta stvar zgodovinska ni še popolnem dognana.

Ti prvotni stanovalci po Štajerskem, ki so torej govorili svoj keltski jezik in le še malo omikani bili, ustanovili so vendar že dve mesti na Štajerskem, postavili so namreč prvi

*: Odlomek iz „Zgodovine štajerskih Slovencev“ (rokopis), spisal J. Lapajné v Krškem.

temelj mestoma Celju in Ptuju, kar se je utegnilo že pred Kristusovim rojstvom zgoditi.

V teh časih pa je prišla štajerska zemlja v oblast mogočnim Rimljanom, ki niso zapovedovali samo lepi laški deželi, marveč svojo gospodstvo razširjevali po vsem takrat znanem svetu. Mogočni, pa pametni rimski cesar Avgust, ki je vladal ob času Kristusovega rojstva, podvrgel si je bil tudi štajersko zemljo. Da so bili novi podložniki pokorni rimskemu gospodarju, treba je bilo, da so Rimljani nekaj svojih ljudi poslali v to deželo, nekaj vojakov, ki so jo oskrbovali in strahovali krepki keltski narod. Naselilo se je pa nekaj Rimljanov najprvo v Celji okoli leta 50 po Kr., ob času rimskega cesarja Klandija; zato so tudi Celje latinski „Claudia Celeja“ imenovali. Tako je to mestece imenoval že rimski pisatelj Plinij (starejši), ki je živel od l. 23—79 po Kr.

Pod rimskim gospodarstvom je Celje rastlo od leta do leta, kajti bilo je Rimljanom središče in zbirališče njihove velike vojaške moči in ležalo je ob glavnej cesti, katero so imeli napeljano iz Laškega čez Emono (Ljubljano), Celje, Ptuj itd. v stari Dunaj (Vindobono).

V 3. stoletji po Kr. je bilo pa Celje za Rimljane tako imenitno, da je bil tukaj sedež rimskih cesarskih namestnikov ali prokuratorjev. Eden takih namestnikov z imenom Klement je bil celo rojen Celjan in se je od nizke vojaške službe vsled svojih zmožnostij povzdignil do visokih namestniških mest in bil celo tajnik dvema rimskima cesarjema.

V Celji so sezidali že Rimljani mnogo trdnih poslopij, zlasti velikih paganskih tempeljnóv, ki so bili vsi jako dolgo trpeče stavbe. Posebni mojstri so bili tod gospodarjajoči Rimljani pri zidanji cest in kanalov. Rimske ceste, katerim so naši stari očetje pravili „stare ceste“, „stari potje“, so bile tako trdne, da so se več nego 1000 let ohranile; in v Celji imajo mestne kanale za nesnago še večinoma tiste, katere so bili Rimljani morda pred kamicami 1500 leti sezidali za vodotoke.

Bili so pa Rimljani in njim podložni štajerski stanovalci nekako do 3 stoletja po Kr. še pagani ali ajdje.

V Celji se je najbolj častil paganski bog Mart; znano je tudi ime „Ursus“ celjskega paganskega duhovnika, kakor tudi božjanskega varuha „Anigemius-a“. Krščanstvo se je na Štajersko zasejalo najprvo menda iz starega mesta „Sirmium“ ali Šrema v Slavoniji (dan danes Mitrovica).

Tukaj je bil potem, ko je rimski cesar Konštantin krščansko vero za pravo vero v svoji državi razglasil, sedež škofom, ki so svojo gorečo delavnost razširjevali tudi v naše severnejše pokrajine. Vendar je Celje do 4. stoletja in morda tudi do 5. ostalo pagansko, kajti l.

284. (283) je moral tu sv. Maksimilijan, sam rojen Celjan, zavoljo krščanske vere po mučeniško umreti, ker ni hotel darovati paganskim bogovom. Sv. Maksimilijan je bil škof v mestu Lork ob Donavi na gorenjem Avstrijskem.

Ko je bilo pa staro mesto Srem v Slavoniji po divjih Hunih (l. 442) razdejano, spadal je spodnji Štajer pod oblast oglejskih škofov, ki so za razprostiranje sv. vere v teh krajih skrbeti jeli.

V 6. stoletji se je bilo pa že število kristijanov tod toliko pomnožilo, da se je v Celji celó mala škofija ustanovila. Znano je vendar ime le enega edinega škofa, Janeza, ki je živel proti koncu 6. stoletja v dobi oglejskega velikega škofa Severa.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 39. Gospod videč, da je sluga gostu z roko kupico vode ponudil, reče mu: „Ali še ti ne veš, da se gospodom voda na krožniku ponuja“. Sluga takoj vodo na krožnik izlije rekši: „Meni je to vse jedno, če bo le gospod hotel s krožnika piti“.

Razne stvari.

(Grazer Zeitung) ni mogla dočakati naše denešnje številke in včeraj napala spomenc Slovenskega društva. Toda z besedami: unwahres Geschwätz, Albernheit, Bosheit, lächerliche Erzählung je pisec slabo ustregel in le potrdil resnice v spomenici navedene. Kdor robo psuje, ta navadno kupi. Da v Gradci nekaj slutijo, na to kaže dosedaj tam nenavadni izraz o Slovencih: achtbarer Volksstamm, der slovenische.

(Železnico) od Spielfelda do Radgone stavi južna železnica. Okrajni zastop radgonski prevzame odkup zemljišč in hiš na svoje stroške.

(„Sulvereinerji“) so v Konjicah baje 50—80 kmetov v svoje mreže vjeli, kakor se liberalci hvalijo, čeravno jih je dež kopal. Navzoči so bili kričači Nekermann, Ausserer, Nagele, Glantschnigg; ptujskega odzadnjača je zmanjkalo. Sedaj hočeta Ausserer in dr. Prosinagg v Hrastniku in Trbovljah jednako rabuko sprožiti.

(Fortšritlerji v Mariboru) se pripravljajo na velik shod meseca oktobra. Govorila bosta obadva Hammer-Ambossa in nedvomno potolkla vse Slovence — z jezikom.

(Celjski lisjak) se baje tropama razšilja od nemčurjev in nemškutarjev Slovencev begat in zapeljavat v liberalni tabor. Jezi se pa, zakaj slovenski advokatje vlagajo slovenske vloge, katerih nihče ne razume(?) Kar pa je tako zastopiti, da jih takšni ljudje, kakor je celjski Glantschnigg ne razumejo, ki je

šel lisjaka pisat, preden se je slovenske slovnice naučil. Tudi tisti lenuhi ne morejo slovenskega uradovanja videti, ki bi radi pri nas mastne službe imeli, pa Slovenci bi se naj jim na ljubo nemški učili, a svoje domače ljudi za dveri stavili ali po svetu poganjali s trebuchom za kruhom. Takšni neumneži Slovenci nismo več. Nemški učimo se za svoje potrebe, a ne za nemčurske lenuhe.

(Stare goldinarske bankovce) prejemo denarni zavodi še le do konca tega mesca. Poznej bode jih sprejemala še samo centralna denarnica v Beču. Če kdo ima stare papirnate goldinarje, naj jih toraj o pravem času zameni.

(Eggenberško adresno) ni cesar dobil v roke, ampak samo namestnik baron Kübeck. Je li ta cesarju adresu dal, tega še niti Eggenberski župan ne trdi, pač pa tirja od vsakega župana blizu 5 fl., ker je vsa adresa čez 600 fl. stala. Neumni slovanski župani, ki so adreso podpisali, plačujejo sedaj nemškim liberalcem.

(Vabilo) razposlal je g. Lapajne, bivši nadučitelj v Ljutomeru, sedaj ravnatelj meščanske šole v Krškem ob Savi — Gurk in Krain — naj bi se marljivo naročevali na knjigo, ki izide drugo leto, če se nabere dovolj naročnikov: „Politična in kulturna zgodovina štajerskih Slovencev“. Knjiga bo nadomestovala Krempeljnovo: „Dogodivščino štajerske zemlje“ in velja 1 fl.

(Ljubljanski Zvon) objavil je v 9. zv. Usmiljena sestra, Fran Josip na Slovenskem 1883, Cyclamen, Spomini na jutrove dežele, Volkodlak in vampir, bajke in povesti o Gorjancih, Kraške jame, tri Gracije, Novejši pisatelji ruski, Narodne pesni, Preširen človek, Redki spisi, Slovenski glasnik.

(Na naših gimnazijah) še nimamo slovenskih paralelk in zato mora okolo 100 slovenskih učencev v mestne šole, da se nemški naučijo. Otroci izgubijo 1 leto, starši pa najmanje 10.000 fl.

(Spremembe v Lav. škofiji.) Župnik v Podsredi je imenovan č. g. Mat. Novak, v gornjej Ponkvi č. g. Jož. Kunej, v Slivnici č. g. Trnak, za provizarje gredó č. g. Fr. Jan v Prevorjeh, Fr. Slavič v Soboto, za kaplane pa č. g. Janez Pajtler k sv. Lorencu v puščavi, Janez Žnidarič v Svičino, Jan. Stanjko II. v Veliko nedeljo, M. Vtičar v Vozenico, A. Aškerc II. v Šmarje, Lov. Kramberger I. v Reichenburg, M. Skerbec v Loče.

Loterijne številke:

V Gradci 22. septembra 1883:	18, 89, 23, 64, 32
Na Dunaji	86, 55, 81, 58, 11
Temesvar	31, 1, 6, 25, 32

Prihodnje srečkanje: 6. oktobra 1883.